

4.1.2.3. *Retssystemets indflydelse på kriminaliteten.* Det er blandt kriminologer en udbredt antagelse, at *sandsynligheden for pågribelse og straf* spiller en større rolle for den generalpræventive virkning af retshåndhævelsen end straffens strengthed. Sandsynligheden for, at forbrydelser, der kommer til politiets kendskab, får konsekvenser for gerningspersonen i form af domfældelse eller en udenretlig afgørelse, er betydelig større i Grønland end i Danmark. Politiet fungerer som nærpoliti og har et stort kendskab til lokale forhold, hvilket uden tvivl letter opklaringsarbejdet. Der er desuden i de senere år taget skridt til at gøre politiets arbejde mere problemorienteret (jf. betænkningens afsnit XVIII).

Der er uenighed om, hvorvidt *den officielle trussel om straf i øvrigt* har en stor eller lille effekt på kriminaliteten i forhold til de påvirkninger, som mennesker i øvrigt udsættes for i deres daglige miljø. En sammenligning mellem strafniveaueet i Grønland og Danmark viser, at der relativt idømmes frihedsstraf 4,4 gange så ofte i Danmark for straffelovskriminalitet som i Grønland for kriminallovsovertrædelser. De allergroveste personfarlige forbrydelser fører lige hyppigt til ubetinget frihedsstraf i Grønland og Danmark, medens hyppigheden af ubetinget frihedsstraf er betydeligt lavere i Grønland for de fleste andre forbrydelser.

Med hensyn til *straffens specialpræventive virkning* viser de fleste undersøgelser, at der ikke kan påvises nogen afskrækkende effekt. Straf reducerer ikke tilbøjeligheden til at begå kriminalitet hos personer, der allerede har overtrådt loven. En recidivundersøgelse fra 1999 viser, at andelen i Grønland, der bliver dømt for ny kriminalitet inden for en periode på 3 år, er på niveau med de nordiske lande. Dette tyder på, at de særlige muligheder, som den grønlandske kriminallov giver for at arbejde resocialiserende med klienterne, hidtil enten ikke er blevet udnyttet eller ikke har været effektiv i nogen særlig grad. Der er imidlertid lavet et fagligt udviklingsarbejde i bl.a. Canada, og det er i dag muligt gennem veltilrettelagte resocialiseringsforløb at nedbringe recidivet væsentligt. Disse erfaringer fra udlandet om, hvad der skal til for at forhindre tilbagefald til ny kriminalitet, er – bl.a. af ressourcemæssige årsager – endnu ikke blevet brugt i Grønland. Opbygningen af en egentlig kriminalforsorg i 1980'erne og 1990'erne og kommissionens forslag til en udbygning og effektivisering af kriminalforsorgen og dens arbejde antages at indebære betydelige muligheder for at forbedre den nuværende indsats.

4.1.3. *Kriminalitetens årsager – påvirkningsmuligheder*

Langt de fleste kendte påvirkningsfaktorer vedrører *samfundsmæssige forhold*, der ligger uden for det kriminalretlige system. Det drejer sig bl.a. om:

- Tiltag over for gravide, småbørn og småbørnsfamilier, skolebørn og unge,
- forbedring af boligområder og lokalmiljøer,
- mere ligelig indkomstfordeling, uddannelses- og arbejdsmuligheder, samt
- særlige tiltag over for misbrug og anden afvigende adfærd og over for vold.

Kommissionens forslag om *en særlig indsats over for ofre* for kriminalitet og om at styrke og koordinere de *kriminalpræventive* foranstaltninger antages at kunne medvirke til at begrænse kriminaliteten, men har formodentlig en ringe effekt sammenlignet med, hvad ændringer i de sociale omgivelser, som mennesker færdes i til daglig (familie, skole, lokalområde, arbejdsmarkedet mv.), kan afstedkomme.

Blandt *retssystemets* – begrænsede – muligheder for isoleret at påvirke kriminaliteten nævnes bl.a.:

- At opprioritere det problemorienterede politiarbejde.
- At begrænse tilgængeligheden af hash og lignende rusmidler.
- At indføre kognitive og sociale færdighedsprogrammer i kriminalforsorgens arbejde.
- At forsøge at fastholde eller tilbageføre lovovertrædere i det almindelige samfundsliv på en positiv måde.
- At yde en forstærket indsats for at motivere de dømte til at få en uddannelse eller et arbejde, så de får lettere ved at komme ud af kriminaliteten, og til at deltage i fritidsaktiviteter, således at de kan knytte bånd til ikke-kriminelle unge.

De her nævnte muligheder er alle indarbejdet i kommissionens forslag, såvel vedrørende en prioritering af politiets arbejdsopgaver som vedrørende kommissionens forslag til en væsentlig styrkelse af kriminalforsorgens indsats med hensyn til resocialisering.

Der henvises i øvrigt til betænkningens afsnit XII.

4.2. *Kriminalpræventive foranstaltninger*

4.2.1. *Indledning*

Sammenlignet med samfundspolitiske initiativer med hensyn til bl.a. arbejdsforhold, boligforhold, skole, kultur mv. antages retssystemet som nævnt at have begrænset mulighed for isoleret at påvirke kriminaliteten. Sædvanligvis træder *det kriminalretlige system* først i funktion, når der er begået kriminalitet. Men